

Звіт
про асистентську практику
магістрантів 2 курсу
філологічного факультету (денна форма навчання)
спеціальності 035.01 Філологія (українська мова та література)
Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича
(2018–2019 н. р.)

Usus est optimus magister (Досвід – найліпший учитель)

Досвід – це школа, де уроки коштують надто дорого, але це – єдина школа, у якій можна навчитися справи (Бенджамін Франклін)

Коли Ви навчаєтеся на другому курсі магістратури, то, певно, відчуваєте когнітивний дисонанс: нібито ще так багато днів до підсумкових випробувань (аж чотири місяці, або 122 дні, або 2928 годин, або... хвилин), утім, наприкінці жовтня вже починаєте розуміти, що «часу катастрофічно бракує!».

«Час, великий диригент, перегортає ноти на пюпітрі»...

Першого вересня обидві групи магістрантів-україністів (спец. «Середня освіта» і «Філологія») розпочали в новому статусі **«асистенти-стажисти»** практику на кафедрі сучасної української мови Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича. На початках ознайомилися з організацією науково-методичної роботи в цьому структурному підрозділі університету, специфікою документообігу, розкладом занять кожного викладача, відвідали лекції та практичні заняття з обов'язкових і вибіркових мовознавчих дисциплін тощо. Але особливо цікавим виявився етап активної практики: написання плану-конспекту лекції, її проведення в студентській аудиторії, обговорення результатів пробних і залікових практичних занять, перевірка модульних контрольних робіт, консультації... Під час викладацької діяльності магістранти мали змогу використовувати ті лінгводидактичні методи і прийоми, які їм імпонували найбільше або про які лише нещодавно дізналися з теоретичного курсу **«Інноваційні технології навчання української мови»**. Окрім того, кожен магістрант працював над науково-методичною темою («Ефективність дидактичних ігор на практичних заняттях із курсу „Методика викладання української мови у вищій школі”», «Система стимулів на заняттях з української мови», «Ефективність різних засобів унаочнення в навчанні української мови» тощо), а також ініціював і організував щонайменше один виховний захід для студентів 1–4 курсів.

Утім, не будемо втомлювати читача переліком обов'язкових складників асистентської та педагогічної практик: вони єдині для всіх ЗВО України. Краще послухаємо самих номінантів.

Отож «Відкритий мікрофон» для майбутніх викладачів і вчителів української мови!

ВІКТОРІЯ ПУКАНЮК: Практика на 6-му році навчання в університеті потрібна й важлива, адже саме завдяки їй ти можеш зрозуміти, що колись, у далекому 2013 році, зробила правильний вибір, обравши філологію за свій фах. Цікаво було побачити своїх одногрупниць «по той бік кафедри», підтримати їх у відповідальний момент, а потім подискутувати щодо ефективності тієї чи тієї «методичної родзинки».

Вражає кількість «паперів», що їх повсякдень мусить заповнювати кожен викладач. Постає питання: коли ж готуватися до занять, писати статті й посібники, рецензувати автореферати? На мою думку, в ХХІ столітті треба позбутися документів «для теки», «бо вони є в (задавнених, ще радянських! – В.П.) циркулярах міністерств».

Від імені всіх магістрантів висловлюю величезну подяку викладачам рідної кафедри сучасної української мови за співпрацю, професійність, доброзичливість і розуміння. Коли тебе сприймають не як студента, а як колегу – не передати словами. Це надихає тебе сягати рівня мовознавців, залюблених у рідну мову.

ВІКТОРІЯ МАЛЯРЧУК: Викладацький досвід я почала здобувати цьогоріч в аудиторії першокурсників, яких намагалася «занурити» у всесвіт фонетики української мови. Цікаво було спостерігати за тим, як вони конспектують лекцію. Згадала себе п'ять років тому: теж записувала кожне слово викладача, навіть не скорочуючи виклад. Така собі лекція-диктант))) Довелося пояснити філологам-початківцям, як правильно нотувати інформацію. Знаю, що в планах кафедри – залучити студентів-старшокурсників для адаптації вчорашніх абітурієнтів до нових умов навчального процесу в університеті. Гадаю, це треба зробити якнайшвидше.

Що засмутило мене під час практики? Нерозуміння студентів, наскільки потрібне спілкування у форматі «викладач – студент» під час лекції або практичного заняття. Наприклад, я старанно готувала лекцію із синтаксису, хвилювалася: як зреалізувати задумане, як «укластися» в час. Проте в деяких студентів, на жаль, були на той момент інші плани (((Зрозуміло, лекція відбулася, а ті студенти, які прийшли на пару, були зацікавлені й активні, морально підтримували мене. Щоб зрозуміти відчуття й настрої лектора в такій ситуації, треба інколи студентам побути, як сказала Вікторія, «по той бік кафедри». Але згадаємо мудрі слова Ліни Костенко:

«Не час минає, а минаєм ми», і з часом приходять інше розуміння багатьох речей...

Що здивувало? Перевантаження викладачів, які, провівши по дві-три пари, ще встигли взяти участь у Міжнародній конференції «Актуальні питання суспільно-гуманітарних наук та історії медицини», на яку запросила кафедра суспільних наук та українознавства Буковинського державного медичного

університету. Я теж мала змогу апробувати результати свого магістерського дослідження на секційному засіданні. Дякую викладачам кафедри за неоціненний досвід.

ОЛЕСЯ КАРАПКА: Мені цікаво було провести паралелі між викладацькою роботою й учительською, оскільки я вже другий рік поспіль працюю в **Чернівецькій загальноосвітній школі I–III ступенів № 37**. Що, на мою думку, об'єднує ці два освітні рівні: школа й університет? Моя відповідь: Учні та Студенти нового покоління, яким бракує уваги дорослих – батьків, учителів, викладачів, а натомість для яких характерна гіперактивність у соціумі. Агресивне та інформаційно ущільнене середовище, гіподинамія, спричинена комп'ютерною залежністю, погана екологія – усі ці чинники впливають на психічний, емоційний стан дитини, підлітка, студента, їхню пам'ять. Гадаю, сучасні школи не зовсім готові працювати з такими учнями. Авторитарна командна педагогіка тут безсила. У неї лише одна альтернатива – **гуманна педагогіка з її дуже складними технологіями**. На жаль, формалізація навчання (панівний тестовий контроль як форма модульного контролю) також нівелює безпосереднє спілкування викладача зі студентами, не формує їх критичного мислення, умінь обстоювати власну позицію під час дискусії.

КРИНА КУКОШ: Ось і закінчилася наша асистентська практика в найкращому університеті світу... Водночас і радісно, і сумно на душі... Хочу подякувати викладачам кафедри сучасної української мови, які підтримували нас. Ваші увага й розуміння надавали нам, практикантам, сили й наполегливості. Усі пари, що їх встигла провести за час практики, залишаться в моїй пам'яті назавжди. Я отримала величезне задоволення навіть від підготовки до них. Тепер починаю розуміти слова одного завзятого вчителя: «Мені так подобається моя робота, що я готовий працювати безкоштовно»)))

МАРИНА ЧЕРНЮХ: Для магістрантів, що здобувають спеціальність «Середня освіта (українська мова та література)» практика мала мотиваційний характер: перед одержанням диплома варто дати відповідь на запитання: **чи готова я до педагогічної діяльності? ким бачу себе в майбутньому – вчителем школи чи викладачем у виші?** Оскільки наша практика охоплювала два етапи – асистентську (на кафедрі) та педагогічну (в школі), то був час на пошук відповіді, що визначить подальшу життєву траєкторію. Емоції та враження щодо стажування на кафедрі, з якими щиро поділилися мої колеги, мені теж зрозумілі. Але хочу передовсім прозвітувати про перебіг практики в **Педагогічному коледжі Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича** під орудою **Остафійчук Ольги Степанівни** та заступника директора з навчальної роботи **Сичової М. І.** Для мене співпраця з колективом цього закладу надзвичайно цікава й водночас відповідальна, адже мала змогу відвідати двадцять уроків із фахової дисципліни, провести десять уроків (шість – з української мови і чотири – з української літератури) зі студентами українського й румунського відділень. Цей процес супроводжувався систематичним обговоренням лінгводидактичної основи уроку, його переваг і

невдач, доцільності виготовленого презентаційного матеріалу, ефективності методів особистісного навчання тощо. Зрозуміла, яких помилок не варто допускати в написанні планів-конспектів та й загалом у подальшій педагогічній діяльності.

Я дійшла висновку: головне в педагогічній діяльності – це розпалити інтерес до української мови й літератури. А в 9-ому класі це вже зробити не так просто, як здається на перший погляд. Учні не зацікавлені в «сухо» викладеному матеріалі, їм потрібна емоція та прикладний характер інформації. Те, що може позитивно вплинути на їхнє духовне зростання чи в майбутньому може бути практично використане в парадигмі буття. Отож я з'ясувала, що варто більше уваги звертати на творчі завдання, які можуть розкрити потенціал учня вповні. Вихованці, працюючи на уроках над інтерактивними вправами, успішно їх «долали»: добирали яскраві порівняння, зіставляли літературний сюжет із реальним життям, творили індивідуально-авторські метафори (що мене дуже здивувало й втішило!).

Ще одним позитивним моментом практики є те, що я мала змогу спостерігати за вивченням української мови румунами чи румунськомовними дітьми: деякі опановують державну мову з острахом, інші – із захопленням. Я зрозуміла, яким способом учитель намагається адаптувати матеріал так, щоб учням вдалося якнайефективніше засвоїти програму, як поступово і системно прищеплює шанобливе ставлення української мови. Повертаючись до вихідної тези мого виступу, акцентую увагу на тому, що хотіла проходити практику саме в Педагогічному коледжі ЧНУ, адже мені було цікаво, наскільки відрізняється сучасне шкільне навчання й університетське від здобування освіти в коледжі. Загалом можу сказати, що рівень знань учнів, звісно, залежить передовсім від старань самої дитини й майстерності педагога. У коледжі, подаючи матеріал, викладачі вже звертають увагу на його значущість для майбутньої професії студентів, і це заслуговує поцінування. Але з іншого боку – цей заклад освіти вимагає від учнів більшої самостійності та самоосвідомлення, аніж у школі. Узагальнюючи, зазначу, що практика для мене – це неоціненний досвід. Незважаючи на подальший мій життєвий шлях як педагога або ж фахівця іншої галузі, практика збагатила мене по-людськи. Навчила шукати незвичний підхід до студентів, аби викладений матеріал теж залишив відбиток у їхньому навчальному чи особистому житті.

ІРИНА ОЛЯНОВСЬКА: Цьогоріч я поставила собі за мету зустрітися з тим самим педагогічним колективом і учнями, з якими познайомилася два роки тому, коли проходила практику, будучи студенткою 4-го курсу. Отож база підвищення мого педагогічного досвіду – **Чернівецька загальноосвітня школа І–ІІІ ступенів № 4**, учитель – **Скорик Катерина Адамівна**. Враження від педагогічної практики якнайкращі, бо тут я поглибила, закріпила знання з фахових і психолого-педагогічних дисциплін, здобуті в університеті, мала змогу застосувати їх в навчальному процесі, випрацювала вміння проводити різнотипні уроки. Важливо було навчитися підтримувати дисципліну в класі,

аналізувати власні помилки, допущенні в ході уроків; організовувати елементи уроку відповідно до часу. Упродовж місяця в школі зрозуміла, що учні потребують постійної корекції і повторення вивченого матеріалу, особливо в російськомовних класах. До того ж зверну увагу на те, наскільки важливим є мовне питання в освітньому плані. З деякими російськомовними учнями працювати важко через те, що батьки виховують неповагу у своїх дітей до всього українського.

Загалом сучасна школа динамічно розвивається. На методичних радах і в кулуарах досвідчені педагоги жваво обговорюють концепцію НУШ, зміни в оновленій програмі з української мови та літератури, переваги й недоліки нових підручників тощо. Готуючись до уроків, учитель має брати до уваги, що сучасні діти змалечку користуються комп'ютером, гаджетами тощо, отож можуть самостійно відшукати потрібну інформацію в Інтернеті. Насамперед їм потрібно вчити правильно використовувати здобуті знання, формувати навички практичного використання в повсякденному житті. І ще – в гонитві за дотриманням стандартів і концепцій не забути про духовний світ кожної дитини. Щиро дякую всім моїм наставникам за те, що щедро поділилися знаннями і спонукали до самовдосконалення!

АЛІНА ГНАТЮК: Щоб не забирати цінний час, розкажу про особливості впровадження в сучасний навчальний процес інклюзивної освіти. Зокрема, в **Шепетівській загальноосвітній школі I–III ступенів № 3 Хмельницької області** вчителі займаються з учнями з особливими потребами індивідуально за місцем їх проживання. Інклюзивна освіта тільки набирає обертів в Україні, тому для таких учнів необхідно забезпечити спеціальні вигоди (пандуси, вбиральні тощо), запровадити індивідуальні програми розвитку та передбачити корекційно-реабілітаційні заходи, а також психолого-педагогічний супровід. Без сумніву, такі заняття уможливають соціалізацію дитини з особливими потребами як в учнівському колективі, так і в суспільстві загалом. Для мене асистентська й педагогічна практики – можливість спостерігати за навчальним процесом у різних закладах, викладати й здійснювати самоаналіз.